

LAUSUNTO 9.11.2023

Suomen Osakesäästäjät ry
victor.snellman@osakeliitto.fi

+358 50 352 4442

karri.salmi@osakeliitto.fi

+358 50 67540

Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan verojaosto
sara.kuitunen@eduskunta.fi

Asia: HE 44/2023 vp Hallituksen esitys eduskunnalle osakesäästötilistä annetun lain 5 §:n muuttamisesta

Suomen Osakesäästäjien lausunto eduskunnan valtiovarainvaliokunnan verojaostolle osakesäästötilin talletusrajan nostamisesta

Kiitämme lausuntopyynnöstä. Suomen Osakesäästäjät pitää talletuskaton nostoa erinomaisena ensimmäisenä askeleena kohti rajoittamatonta kansankapitalismia. Lausuntomme taustoitus on esitetty seuraavilla sivuilla.

Annamme mielellämme lisätietoja.

Victor Snellman
Osakesäästäjien toimitusjohtaja
Viisas Raha -talouslehden päätoimittaja

Karri Salmi
Osakesäästäjien puheenjohtaja

Tausta

Esityksessä ehdotetaan hallitusohjelman mukaisesti osakesäästötililakia muutettavaksi siten, että osakesäästötilille talletettavan varallisuuden enimmäismäärä nostettaisiin 50.000 eurosta 100.000 euroon.

Suomen Osakesäästäjät pitää talletuskaton nostoa erinomaisena ensimmäisenä askeleena kohti rajoittamatonta kansankapitalismia. Seuraavat askeleet tulisi olla rajoitusten purkaminen.

Osakesäästötilin keinotekoisia rajoituksia tulee purkaa jo kuluttajasuojankin vuoksi

Tällä hetkellä osakesäästötili (myöh. OST ja OS-tili) on keinotekoisesti rajoitettu esimerkiksi OS-tilien lukumäärän, talletuskaton, valuutan sekä sijoitustuotteiden osalta. Tämä on johtanut erikoisiin ja kohtuuttomiin tilanteisiin monen sijoittajan kohdalla. Näistä esimerkkeinä ovat merkintäoikeusannit (merkintäoikeuksia ei voi täysimääräisesti hyödyntää), osakkeiden lunastukset (nk. jättöosakkeet tulee myydä ennen välimiesoikeutta) sekä erikoisemmat järjestelyt (SPAC:t ja Caverionin lunastuksen velkakirja).

Poistamalla talletusraja kokonaan, voidaan poistaa tilien lukumäärärajoite. Koska sijoittajalla voi olla vain yksi OST, tulee tämän tarkoin harkita mihin pankkiin tilin avaa. Tilin siirtäminen tai lopettaminen on kallista. Siten kuluttaja on valitsemansa pankin hinnoittelun muutoksen armoilla. Pankkien välinen kilpailu on siten olematonta uusasiakashankinnan jälkeen ja tämä vääjäämättä nostaa kuluttajan kulutasoa.

Talletusrajan nostolla ei merkittävää negatiivista verovaikutusta

Talletusrajan nostolla ei arviomme mukaan ole merkittävää negatiivista vaikutusta verotuloissa. Perustamme arviomme seuraaviin seikkoihin:

1. Osakesäästötilin osinkoverotus on kireämpää kuin arvo-osuustilin
2. Osakesäästötilillä ei sovelleta hankintameno-olettamaa
3. Osakesäästötilille tulevat varat ovat jo kertaalleen verotettuja
4. Varakkaat yksilöt käyttävät jo erilaisia verokuoria ja -järjestelyjä

Suomalaisia sijoittajia voi luonnehtia osinkosijoittajiksi, eli osakevalinnassa annetaan huomattava painoarvo osinkotuotolle. Arvo-osuustilille kohdistuvasta osingosta on 15 prosenttia verovapaata ja lopusta 85 prosentista maksetaan pääomatulovero. Pääomatulovero on 30.000 euroon asti 30 prosenttia ja tämän ylittävältä osalta 34 prosenttia. Sen sijaan OS-tilille kohdistuva osinko on täysimääräisesti pääomatulon piirissä.

Tämä johtaa siihen, että tyypillisen suomalaisen verotus on kireämpää OS-tilillä kuin arvo-osuustilillä. Siinä missä valtio saa arvo-osuustilin osingoista joka vuosi tuloa, OS-tilin osalta vero realisoituu vasta varoja nostettaessa. Pitkällä aikavälillä ero maksettavassa verossa on noin 10 prosenttia OS-tilin haitaksi.

Osakkeiden arvonnousu perustuu usein yrityksen liiketoiminnan kehityksen lisäksi inflaatioon. Mikäli on pitkäjänteinen sijoittaja, joka ei myy osakkeitaan, pääsee hyödyntämään korkeampaa hankintameno-olettamaa. Tämä käytännössä huomioi inflaation vaikutuksen tuottojen verotuksessa. Osakesäästötilillä tämä ei ole mahdollista, joten pitkäaikainen OST-sijoittaja maksaa arvo-osuutisijoittajaa enemmän veroja.

Osakesäästötilille siirrettävät varat ovat tyypillisesti kertaalleen verotettuja osinkoja, myyntituottoja sekä palkkoja. Toisaalta ne voivat tulla suomalaisten tileillä makaavista yli 100 miljardista eurosta. Tämä tiliraha ei tuota valtiolle eikä omistajalleen mitään. Siten niiden sijoittaminen osakesäästötilille ennemmin generoi tulevaisuudessa verotuloja kuin vähentää niitä.

Varakkaille yksilöille ja ammattimaisille toimijoille on jo useita eri keinoja viivästyttää tai järjestellä verotusta omistuksistaan. Tyypilliset keinot ovat erilaiset sijoitusvakuutukset ja holdingyhtiöt. Usein nämä haluavat pitää järjestelynsä yksinkertaisina, joten osakesäästötilit tuskin tulevat heillä kyseeseen. Siten *suuri pääoma* tuskin tulee hyödyntämään talletusrajan nostoa, vaan hyödyntäjät ovat tavallisia kansalaisia.

Edellä mainitut huomioiden, kumulatiiviset verotulot pitkällä aikavälillä tulevat ennemmin kasvamaan OST:n talletusrajan noston johdosta kuin laskemaan. Lisäksi lyhyen aikavälin vähenevät verotuotot ovat arviomme mukaan VM:n virkamiesten laskelmia huomattavasti pienemmät.

Kansankapitalismin edistäminen onnistuu rajoituksia purkamalla ja verotusta keventämällä

Hallitusohjelman tavoite lisätä kansankapitalismia on Osakesäästäjien mielestä erinomainen. Historian valossa tämä onnistuu OS-tilin keinotekoisia rajoitteita purkamalla sekä aloittelevan sijoittajan omistamisen verotusta keventämällä.

Nuoret ja aloittavat sijoittajat tyypillisesti aloittavat sijoittamisen matalakuluisilla indeksirahastoilla, jotka ovat pörssinoteerattuja rahasto-osuuksia (ETF, Exchange-Traded Fund). Vasta taloustaitojen ja osaamisen kartuttua, aletaan sijoittamaan suoriin osakkeisiin. Tyypillisesti suomalaiset ostavat suomalaisten yhtiöiden osakkeita ja sijoitukset ulkomaille hoidetaan ETF:ien välityksellä, jolloin sijoittamisen kustannukset sekä osakekohtainen riski minimoituu.

Suomalaisten osakkeenomistajien määrä on laskenut aina, kun omistamisen verotusta on kiristetty. Näistä hyviä esimerkkejä ovat yritysveron hyvitysjärjestelmän (avoir fiscal) poisto sekä pääomaveron asettaminen progressiiviseksi sekä pääomanpalautusten rinnastaminen verotuksellisesti osinkoon. Vastaavasti osakkeenomistajien määrä on kasvanut, kun omistamisen verotus on keventynyt. Tästä viimeaikainen esimerkki on osakesäästötilin, joka sekin lähinnä viivästyttää verotusta.

Osakesäästötilin verrokki Pohjoismaissa

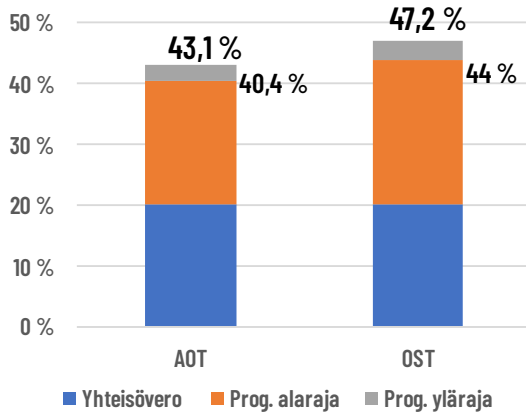
Ruotsissa tilien lukumäärässä ja talletusten määrässä ei ole rajoituksia. Kaikki valuutat on sallittuja. Omaisuusluokista osakkeet, rahastot ja velkakirjat ovat sallittuja.

Norjassa tilien lukumäärässä ja talletusten määrässä ei ole rajoituksia. Tilille sallitaan vain Norjan kruunut (vrt. Suomessa vain eurot). Tilille voi ostaa osakkeita ja osakepainotteisia (yli 80 %) rahastoja.

Tanskassa tilejä voi olla vain yksi ja talletusraja vahvistetaan vuosittain (nyt 106.600 kruunua). Tilille sallitaan vain Tanskan kruunut (vrt. Suomessa vain eurot). Tilille voi ostaa osakkeita ja osakepainotteisia (yli 50 %) rahastoja.

LIITE: Taustoittavat kuvaajat

Osakesäästötilin (OST) osinkoverotus noin 10 % kireämpi kuin arvo-osuustilin (AOT)



- Usein unohdetaan, että ennen osingon maksua on voitosta maksettu 20 % yhteisöveroa. Eli avoimella osingon poistumisen jälkeen osingot kaksinkertaisen verotuksen piirissä.
- Osingosta 15 % verotonta, eli 85 % on pääomatuloveron piirissä AOT:llä.
- OST:llä jokainen euro täysimääräisesti pääomatuloveron piirissä.
- Pääomatulovero 30/34 % riippuen progression tasosta (raja 30.000 €).

Kuva 1. Osakesäästötilillä osinko verotetaan arvo-osuustiliä kireämmin.

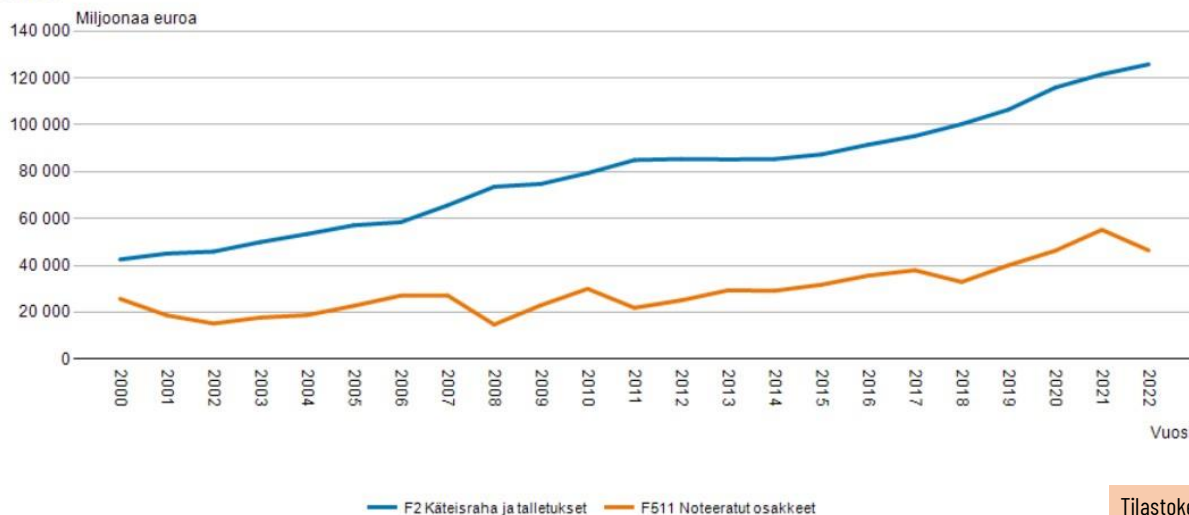
Esimerkki: Osinkosijoittaja maksaa OST:llä enemmän veroja kuin AOT:llä

- Salkku 100.000 €
- Osinkotuotto 5 %, ei arvonnousua
- Osinko sijoitetaan takaisin veronmaksun jälkeen
- Tarkastelujakso 10 vuotta
- Osakesäästötili realisoidaan tarkastelujakson päättyttyä
- Kaupankäyntikuluja ei huomioitu

	AOT	OST
Salkku 10 v. päästä	138 979,58 €	155 132,82 €
Osinkoverot	-15 113,99 €	0,00 €
Pääomatulovero	0,00 €	-17 545,16 €
Salkku verojen jälkeen	138 979,58 €	137 587,66 €

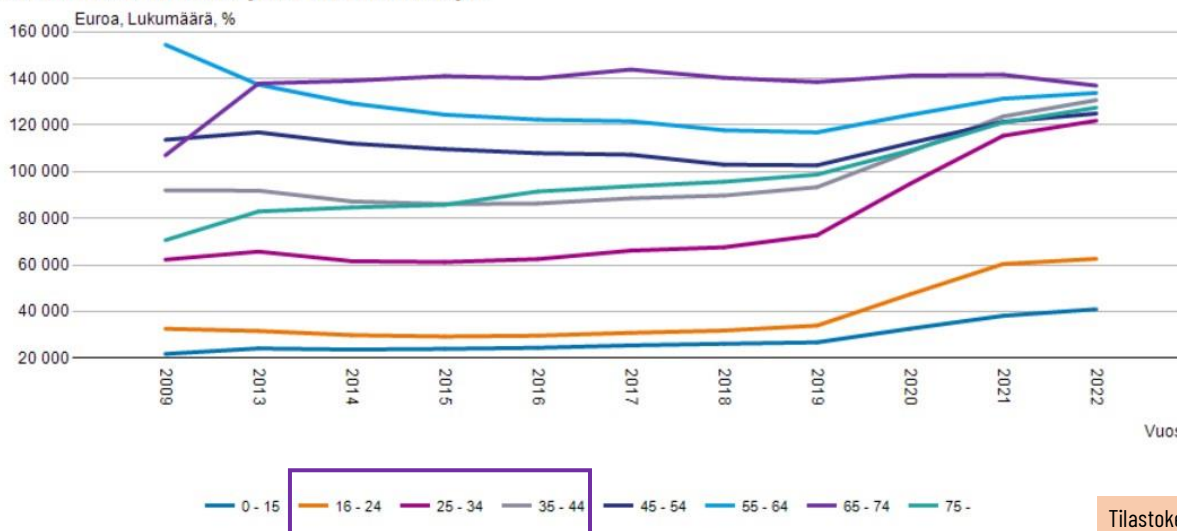
Kuva 2. Esimerkkilaskelma arvo-osuustilin ja osakesäästötilin verotuksen eroista osinkosijoittajan näkökulmasta.

Rahoitusvarat ja velat, vuosittain muuttujina Vara ja Vuosi. S14 Kotitaloudet, Tase, miljoonaa euroa.

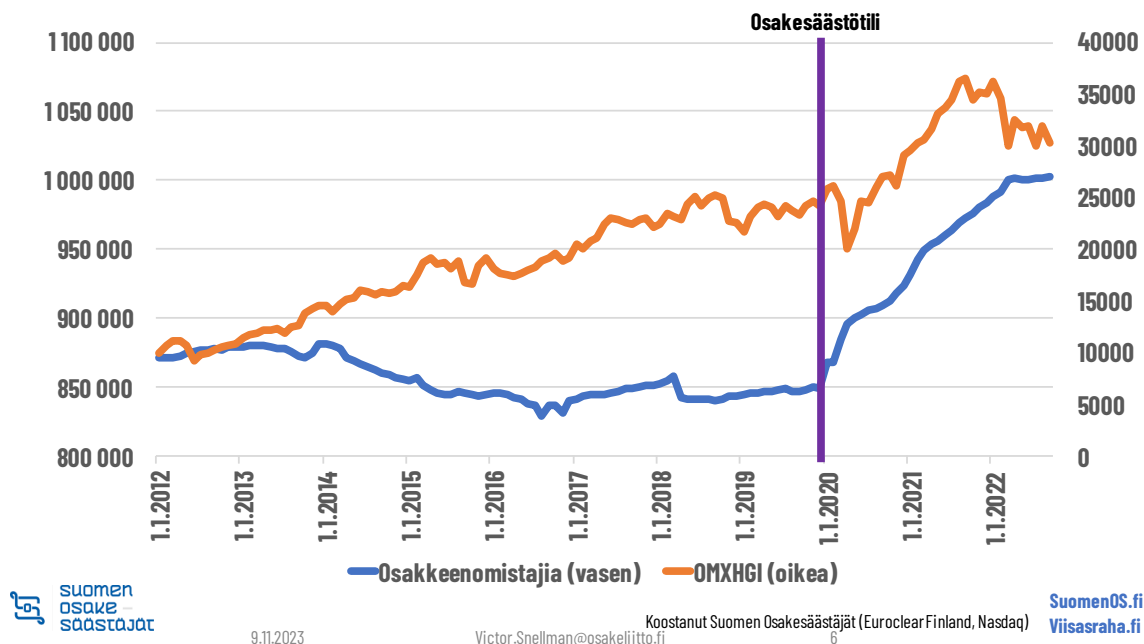


Kuva 3. Suomalaisten talletusten sekä pörssinoteerattujen osakkeiden kehitys 2000-luvulla. Huonosti tuottavat talletukset ovat olleet aina suurempi omaisuuserä kuin osakkeet.

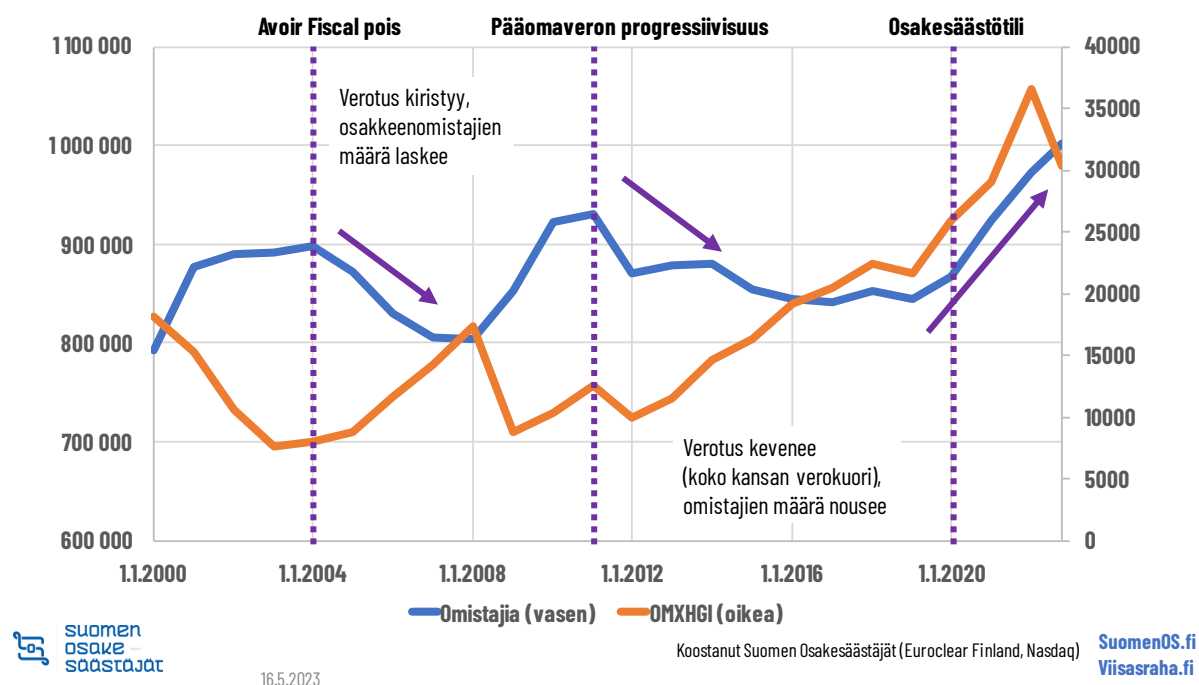
Henkilöiden pörssiosakkeet ja sijoitusrahastot muuttujina Henkilön ikä ja Vuosi. Pörssiosakkeet, Yhteensä, Henkilöitä, joilla varallisuuslajia.



Kuva 4. Suomalaiset osakkeenomistajat ikäryhmittäin. Merkittävä nousu tapahtunut 2020, kun osakesäästötili tuli mahdolliseksi.



Kuva 5. Osakesäästötilin lanseeraus kasvatti merkittävästi suomalaisten osakkeenomistajien määrää. Ainoastaan Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan ja sen myötä kohonneet elinkustannukset sai kehityksen tasaantumaan.

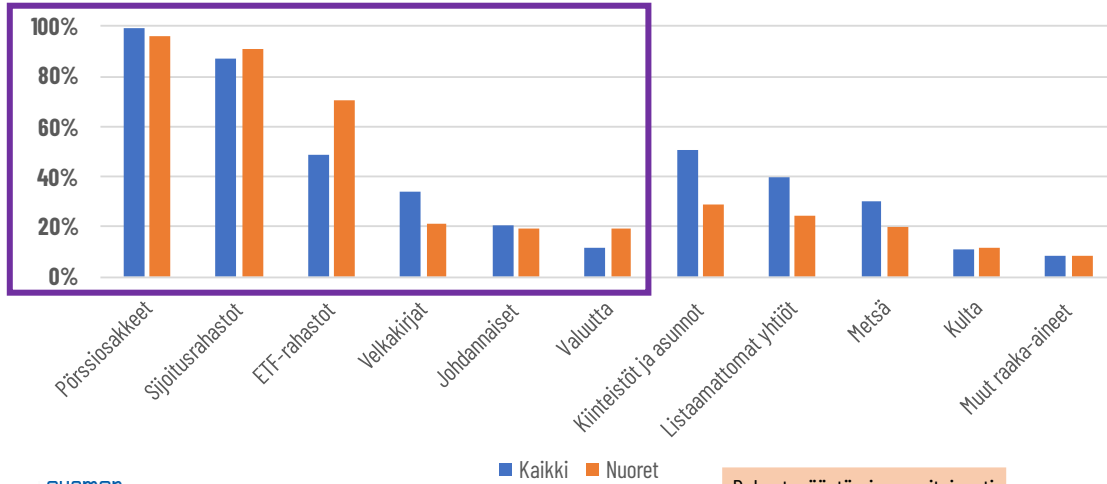


Kuva 6. Suomalaisten pörssiyritysten omistajien lukumäärän sekä osingot huomioiva Helsingin pörssin kasvuindeksin kehitys 2000-luvulla. Omistamisen halukkuus korreloi käänteisesti verotuksen kanssa. Pörssikurssien ja omistajien lukumäärän osalta ei ole vahvaa korrelaatiota.

Jäsentutkimus 12/2020

Omaisuuslajit

Osakesäästäjien OST 2.0 ehdotus

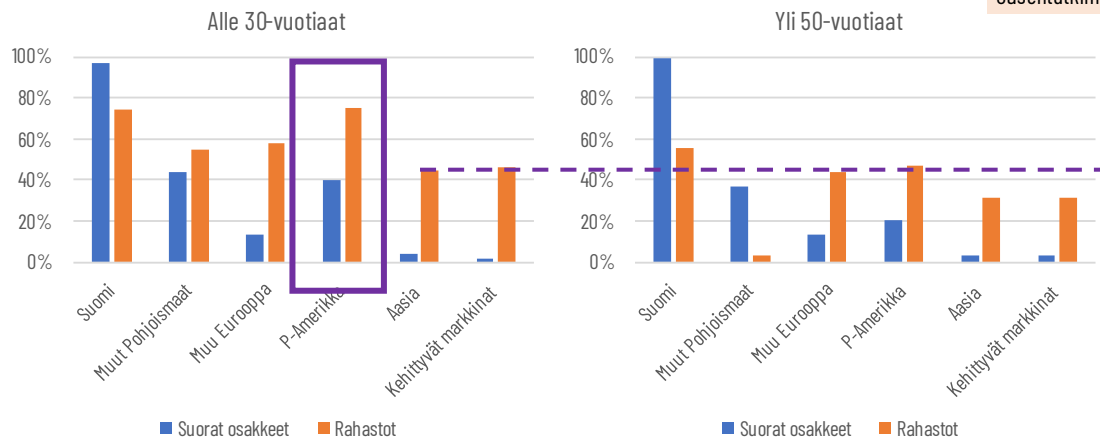


Rahastosäästäminen, erityisesti kustannustehokkaisiin ETF:iin, kasvattaa suosiotaan.

Kuva 7. Osakesäästäjien ehdotus sallituiksi omaisuuslajeiksi osakesäästötilille. Erityisesti nuoret sijoittajat suosivat ETF-rahastoja.

Tyypilliset sijoittajaprofiilit: miten ulkomaille

Jäsentutkimus 12/2020



Nuoret hajauttavat riskiä ulkomaille rahastojen kautta, mutta myös suorilla osakeomistuksilla. Ei-euromääräinen valuutta sallittava OST:lle.

Kuva 8. Osakesäästäjien jäsentutkimuksen mukaan erityisesti nuoret ovat kiinnostuneita sijoittamaan ulkomaille niin rahastojen kuin suorien osakkeiden avulla.

Matkalla kohti Osakesäästötili 2.0:aa 😊

	Nykymalli	Hallituksen esitys	OST 2.0
Tilien lukumäärä	1	1	Ei rajoitusta
Talletusraja	50.000 €	100.000 €	Ei rajoitusta
Valuutta	EUR	EUR	Ei rajoitusta
Omaisuusluokat	Osakkeet	Osakkeet	Samat kuin AOT:llä
Osakkeiden siirtäminen tilille	Ei sallittu	Ei sallittu	Sallittu ilman välittömiä veroseuraamuksia
Osakkeiden lahjoittaminen	Ei sallittu	Ei sallittu	Samat säännöt kuin AOT:llä
Hankintameno-olettama	Ei käytössä	Ei käytössä	Muutos olisi perusteltu
Lähdeveron autom. hyvitys	Ei käytössä	Ei käytössä	Muutos olisi perusteltu

Kuva 9. Eroavaisuudet nykyisen osakesäästötilin, hallituksen esityksen sekä Osakesäästäjien ehdottaman Osakesäästötili 2.0 -mallin osalta.